

ELi HKS-i seire, aruandlus, tõendamine ja akrediteerimine: lühijuhend pädevatele asutustele

Uuendatud 4. kauplemisperioodi jaoks – versiooni kuupäev 1. märts 2022

See lühijuhend kuulub Euroopa Komisjoni talituste koostatud dokumentide sarja, mille eesmärk on toetada komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 2018/2066 (Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ kohase kasvuhoonegaaside heite seire ja aruandluse kohta, edaspidi [seire- ja aruandlusmäärus](#))¹ rakendamist.

Juhendis kajastuvad komisjoni talituste seisukohad väljaande avaldamise ajal. See ei ole õiguslikult siduv.

See lühijuhend pädevatele asutustele tugineb varasematele juhenddokumentidele² (vt juhendi lõpus esitatud [ülevaadet](#)) ja selle eesmärk on toetada pädevaid asutusi ja käitajaid ELi HKS-is kehtivate heitkoguste seire kohustuste täitmisel, esitades neile etapphaaval lahti kirjutatud kokkuvõtte põhinõuetest, millega käitajad peavad arvestama.

Dokumendis on läbivalt esitatud linke muudele dokumentidele, sh konkreetseid küsimusi käsitlevatele üksikasjalikumatele juhenditele. Nende dokumentide vaatamiseks tuleb klõpsata esile tõstetud [linkidel](#).

Kliimamuutuste komitee liikmesriikide esindajad kiitsid lühijuhendi algse versiooni ühehäälselt heaks 2017. aasta aprillis korraldatud kirjaliku menetlusega. Kõik selle dokumendi 2022. aasta märtsis tehtud uuendused võtavad arvesse kliimamuutuste komitee

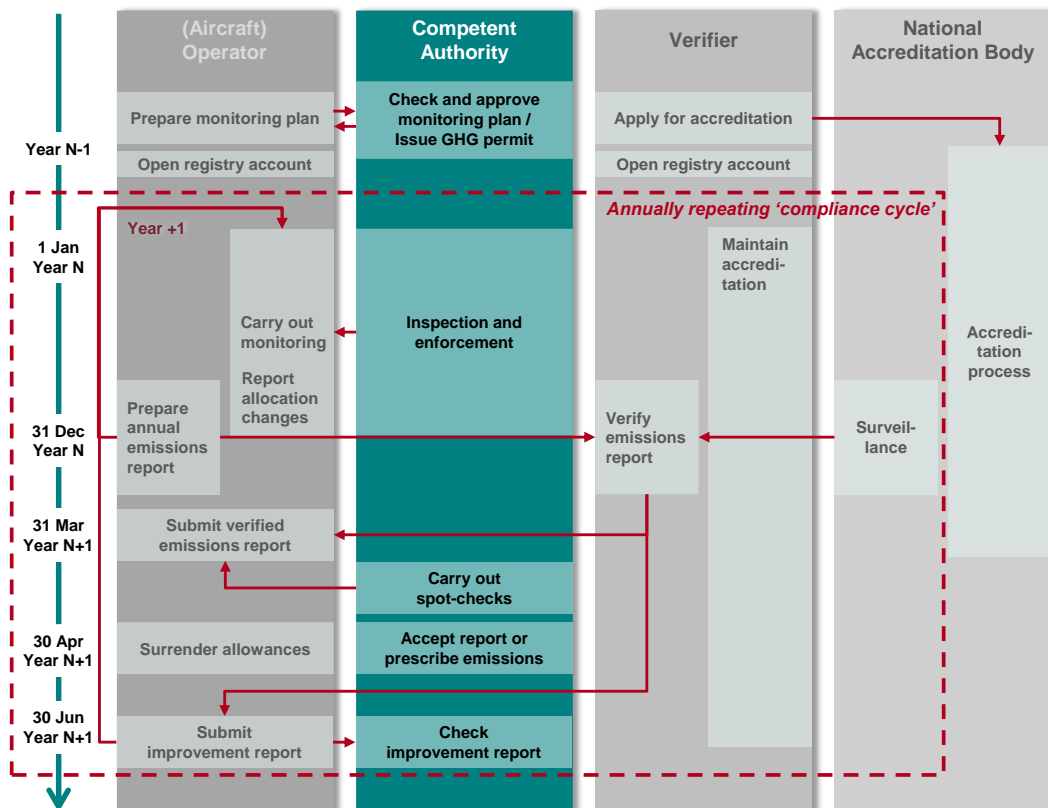
¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018R2066&qid=1657699359005&from=EN>

² https://ec.europa.eu/clima/eu-action/eu-emissions-trading-system-eu-ets/monitoring-reporting-and-verification-eu-ets-emissions_en#documentation

III töörühma all tegutseva ELi HKS-i seire, aruandluse, tõendamise ja akrediteerimise mitteametliku tehnilise töörühma kirjalikke kommentaare ning on kooskõlas muude juhendite uuendustega, mis on kliimamuutuste komitee poolt heaks kiidetud.

ETAPP 1: PÄDEVA ASUTUSE ÜLESANDED

Alloleval joonisel on kujutatud pädeva asutuse põhiülesandeid ja kohustusi nõuetele vastavuse tsüklis ja suhteid teiste sidusrühmade, st käitaja³, tõendaja ja riikliku akrediteerimisasutusega.

Nagu jooniselt näha, on teil nõuetele vastavuse tsüklis keskne ja väga aktiivne roll. Tavaliselt on parim ülevaade kõigist tegevustest pädeval asutusel ning käitajad, tõendajad ja riiklikud akrediteerimisasutused kasutavad seda sageli peamise kontaktpunkti ja toepakkujana. Seetõttu sõltub ELi HKS-i tulemuslik ja tõhus toimimine teie liikmesriigis suuresti just teie tegevusest.

Pange tähele, et mõnes liikmesriigis on mitu pädevat asutust ja eespool nimetatud ülesanded võivad olla erinevalt jaotatud. Konkreetsete ülesannete kohta saate teavet riiklikest õigusaktidest. Kui teie ülesanne on tegutseda juhtiva pädeva asutusena, peate koordineerima teiste pädevate asutuste tööd, et tagada seire- ja aruandlusmääruse nõuete ühetaoline kohaldamine oma liikmesriigis.

³ Pange tähele, et lühijuhendis läbivalt kasutatud mõiste „käitaja“ hõlmab nii paiksete käitiste kui ka õhusõidukite käitajaid, kui ei ole selgesõnaliselt teisiti öeldud.

Etapp 1.1: tehke kindlaks kõik oma liikmesriigis asuvad kütised ja õhusõiduki kütajad

Kütised ja õhusõiduki kütajad kuuluvad ELi HKS-i direktiivi kohaldamisalasse juhul, kui nad tegelevad vähemalt ühe [ELi HKS-i direktiivi](#) I lisa loetletud tegevusega.

Kui soovite kontrollida, kas olete arvele võtnud kõik oma liikmesriigi aruandekohustuslased kütised, võite abi saada järgmistest andmebaasidest ja allikatest: ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel tehtav inventuur, Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegistri aruandekohustuslased kütised, tööstusheidete direktiiv jne. Kasulikku teavet võib saada ka kaubandus- ja tööstuskodadelt.

Kuna ELi HKS-i kuuluvad suured tööstuslikud heitetekitajad, on enamiku kütiste tuvastamine väga lihtne. Mõnevõrra raskem võib siiski olla väiksemate kütiste tuvastamine, eriti kui nende tegevus piirdub põletamisega, sest alati ei ole selge, kas 20 MW võimsuse künnis on ületatud või mitte. Komisjon on avaldanud kütiste jaoks [ELi HKS-i direktiivi I lisa loetletud tegevuste tõlgendamise juhendi](#), et toetada kütiste ja nende süsteemi- piiride kindlakstegemist.

Õhusõiduki kütajate puhul on olukord teistsugune. [ELi HKS-i direktiivi](#) artikli 18a järgi määratakse ELi HKS-i tõhusa rakendamise tagamiseks igale õhusõiduki kütajale ainult üks haldav liikmesriik. See on kas liikmesriik, mis väljastas kütajale lennuettevõtja sertifikaadi, kui on kohaldatav, või liikmesriik, millele on omistatud kõige suurem osa kütaja heitkogustest. Komisjon avaldab oma [veebisaidil](#) regulaarselt esialgseid ja lõplikke haldavate liikmesriikide nimekirju. Täiendavaid juhiseid leiate [seire- ja aruandlusmääruse 2. juhendi](#) jaotisest 3.3. Pange tähele, et teie roll hõlmab nende õhusõiduki kütajate *CORSIA*ga seotud kohustuste haldamist, kellel on teie liikmesriigis lennuettevõtja sertifikaat. Lisaks vastutate oma õhusõiduki kütajate Šveitsi heitkogustega kauplemise süsteemist tulenevate kohustuste haldamise eest. Kui praegu on õhusõiduki kütajaid, kellel on lennuettevõtja sertifikaat, mis on välja antud ühes liikmesriigis, mida haldab ELi HKS-i raames teine liikmesriik ja kellel on kohustus *CORSIA* alusel, on soovitatav, et kaks liikmesriiki lepiksid kokku õhusõiduki kütaja ümbermääramises mõlema skeemi jaoks liikmesriiki, kus lennuettevõtja sertifikaat on registreeritud. Euroopa Komisjoni tuleks sellistest kokkulepetest teavitada. Nii peab õhusõiduki kütaja esitama ainult ühe heitkoguse aruande.

Etapp 1.2: tutvuge asjakohaste õigusaktide ja juhenditega

Millest alustada?

Kui alustate tutvumist [seire- ja aruandlusmääruse](#) ning selle kohta [kliimameetmete peadirektoraadi veebisaidil](#) avaldatud juhendmaterjalidega, peaksite kõigepealt lugema lühijuhendeid kütistele ja õhusõiduki kütajatele, samuti [seire- ja aruandlusmääruse 1. juhendit](#) (kütised) ning [seire- ja aruandlusmääruse 2. juhendit](#) (lennundus). See ei tähenda, et te ei pea lugema [seire- ja aruandlusmäärust](#) ja [ELi HKS-i direktiivi](#), aga eelnev peaks nende õigusaktide sisu mõistmist oluliselt hõlbustama.

Järgmiseks peaksite tutvuma [kliimameetmete peadirektoraadi veebisaidil](#) avaldatud vormidega (arvestage, et teie liikmesriigi HKS-i veebisaidil võib asuda ka liikmesriigi keelde tõlgitud versioon). Millist teavet neis vormides küsitakse? Kuidas need toimivad?

Mida tuleks veel lugeda?

Kuna teie olete protsessi peamine ja juhtiv osaline, peaksite omama head arusaama [tõendamis- ja akrediteerimismäärusest \(AVR\)](#) ning sellega seotud juhenditest ja vormidest [kliimameetmete peadirektoraadi veebisaidil](#) (või nende tõlgetest teie enda/liikmesriigi veebisaidil). Lisaks vajavad paljud [tõendamis- ja akrediteerimismäärusega](#) seotud küsimused teie heakskiitu (nt tegevuskoha külastuse nõudest loobumine), mistõttu te peaksite olema kursis asjakohaste õigusnormide ja nende mõjuga. Samuti peaksite tundma [tasuta ühikute määruses \(FAR\)](#) sätestatud reegleid tasuta lubatud heitko-

guse üikute eraldamise ja tootmistasene muutmise määruse kohta ja seotud juhendmaterjale ja vorme, mis on avaldatud kliimameetmete peadirektoraadi veebilehel ([etapp 3](#)) ja [ELi HKS-i direktiivi](#) artiklis 21 esitatud nõudeid liikmesriikide aruannetele ([etapp 6](#)).

Kindlasti peate põhjalikult tundma oma liikmesriigi asjakohaseid õigusakte, eriti seoses loamenetluste, trahvide ja muu taolisega, mis sõltuvad riigis kehtivatest süsteemidest ja mille kõik üksikasjad ei ole ELi õigusaktides ette kirjutatud.

Etapp 1.3: kavandage oma pädeva asutuse organisatsiooni struktuur

Mida arvesse võtta?

Enamikul juhtudel on selle dokumendi lugemise ajaks teie asutuse struktuur ja organisatsioon juba kujundatud: nt üks või mitu pädevat asutust, ülesannete ja kohustuste jaotus, töötajate arv jne. Sellegipoolest võib teil kui pädeva asutuse (uuel) liikmel tekkida vajadus või soov luua uus struktuuriüksus või teha mõnes olemasolevas ümberkorraldusi. Seejuures on oluline arvestada järgmisi küsimusi:

- Kas on võimalik kasutada ainult ühte keskselt pädevat asutust või tegutsevad piirkondlikud pädevad asutused (milline on viimasel juhul iga asutuse pädevus)?
- Kuidas korraldada teabevahetust asutuse sees ja teabevahetust teiste pädevate asutustega?
- Kuidas hallata oma töö kvaliteedi tagamist/kvaliteedikontrolli (nt kas alati on võimalik pöörduda pädeva hindaja poole; kuidas peetakse andmete üle arvestust, millist andmebaasi soovite kasutada jne)?
- Kuidas ühitada horisontaalseid küsimusi valdkonnaomaste küsimustega ning kuidas tagada järjepidevust tegevust dubleerimata?
- Kuidas hallata pädevust? Kas teil on olemas ELi HKS-i spetsiifiline väljaõpe? Kas on vaja valdkonnaeksperte või horisontaalsete teemade eksperte (nt metroloogiaspetsialiste)? Mil määral soovite kasutada või peate kasutama välist eksperdiabi?
- Kuidas korraldada suhtlust riikliku akrediteerimisasutusega? Kui sageli korraldate töötube käitajatele, töendajatele ja (vajaduse korral) kohalikele pädevatele asutustele? Kas valmistute e-posti/telefoni teel kasutajate pakumiseks?
- Kas seire, aruandluse, tõendamise ja akrediteerimise andmete ja töövoogude jaoks on olemas või luuakse IT-süsteem (kaaluda tuleb selliseid tegureid nagu hind, ühilduvus muude aruandlusnõuetega jne) või kas soovite kasutada komisjoni vorme ja töövahendeid (nt heitkoguse aruande töövahend, *ERT-MRV*⁴ jne)?
- Kas olete avaldanud või soovite avaldada standardiseeritud või lihtsustatud seirekava vorme seire- ja aruandlusmääruse artikli 13⁵ kohaselt?
- Kuidas on korraldatud aruannete vastuvõtmise ja töötlemise töövoog (nt kuidas on tagatud, et laekunud tõendamisaruanne on seotud laekunud heitkoguse aruandega)?
- Kuidas on korraldatud erapooletuse ja konfidentsiaalsuse tagamine?

Kas biomassi suhtes kehtib erisusi?

Jah. Biomassist põletamisest tekkinud heitkogused loetakse üldjuhul nulliks, kui biomass vastab RED⁶ II nõuetele (säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside vähendamise kriteeriumid, mis rakenduvad alates 2022. aastast, võimaliku erandiga esimesel aastal)⁷. Ent biokütuste ja vedelate biokütuste suhtes võib nullheidet ko-

⁴ ELi HKS-i aruandluskeskkond – *ERT* (varem tuntud kui *DECLARE*)

⁵ Artikli 13 kohaselt saate valida, kas võtate vastu standardiseeritud või lihtsustatud seirekavasid, ning avaldada sellele vastavalt seirekava vorme. Täiendavaid juhiseid leiate [seire- ja aruandlusmääruse 1. juhendi](#) jaotisest 7.2.

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018L2001&qid=1657700389710&from=EN>

⁷ Liikmesriigid võivad lugeda RED II kriteeriumid täidetuks üleminekuperioodil 1. jaanuarist 31. detsembrini 2022.

haldada üksnes juhul, kui on täidetud säästlikkuse kriteeriumid. [Seire- ja aruandlusmääruse 3. juhendi](#) 3. jaotises esitatakse nende nõuete kohta lisateavet ning kirjeldatakse, milliste olemasolevate süsteemide abil saab säästlikkust tõendada ja kuidas luua uusi süsteeme, nt uut liiki biomassi jaoks. Peaksite kaaluma juhendi koostamist selle kohta, kuidas tõendada säästlikkuse kriteeriumide täitmist oma liikmesriigis, eriti kui teil on loodud riiklik biomassi sertifitseerimiskeem ja muu riiklik seadusandlus, millega on üle võetud RED II, sest käitajad hakkavad teilt sel teemal sageli nõu küsima.

Etapp 1.4: suhelge kolleegidega

Alates 2013. aastast on seire, aruandluse, tõendamise ja akrediteerimise nõuded ELis [tõendamis- ja akrediteerimismäärusega](#) ning [seire- ja aruandlusmäärusega](#) täielikult ühtlustatud. Seisukohtade, kogemuste ja teabe vahetamiseks on loodud rida mitteametlikke platvorme, kus saate suhelda teiste liikmesriikide pädevates asutustes töötavate kolleegidega.

- Kliimamuutuste komitee: see on ametlik komitee, mis [ELi HKSi direktiivi](#) artikli 22a kohaselt abistab komisjoni, kui kiidetakse heaks rakendusaktid.
- III töörühm (WG III): see on ametlik alarühm, mis toetab kliimamuutuste komiteed kõikvõimalikes heitkogustega kauplemisega seotud küsimustes.
- Seire, aruandluse, tõendamise ja akrediteerimise tehniline töörühm III töörühma all: selles tehnilises töörühmas valmistatakse ette ja arutatakse liikmesriikide ekspertidega läbi kõik ELi HKSi seire, aruandluse, tõendamise ja akrediteerimisega seotud juhenddokumendid ja vormid.
- Kliimamuutuste eksperdirühm (CCEG): see on foorum (sealhulgas muud sidusrühmad, nagu tööstus ja valitsusvälised organisatsioonid), kus arutatakse lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise küsimusi ja delegeeritud õigusakte vastavalt ELi HKSi direktiivi artiklile 23.
- ELi HKSi vastavuse foorum: korraldab aastakonverentsi ja erinevaid koolitusüritusi. Lisaks korraldab see liikmesriikide koostööd järgmistes töörühmades:
 - seire ja aruandluse töörühm: see töötühm käib korrapäraselt koos ja arutab praktikas esinenud juhte ja probleeme. Kolleegidelt nõu saamiseks võite saata neile e-postiga küsimusi;
 - akrediteerimise ja tõendamise töörühm: sarnaneb seire- ja aruandluse töörühmaga, tegeleb akrediteerimise ja tõendamise küsimustega;
 - lennunduse töörühm, kus arutatakse lennunduse rakendusküsimusi, sealhulgas Šveitsi heitkogustega kauplemise süsteemi, Brexitit ja CORSIA-t. Lisaks hoiab see korrapäraselt ühendust Eurocontroliga, et saada teavet nende vahendite kohta pädevate asutuste toetamiseks.
 - e-aruandluse töörühm ja CO₂ kogumise ja säilitamise⁸ teemade töörühm ei ole hetkel tegevad.

Aasta N-1 **ETAPP 2: SEIREKAVADE HEAKSKIITMINE**

Etapp 2.1: seirekavade kontrollimine

Seirekava toimib kui käitaja seireülesannete käsiraamat. [ELi HKSi direktiivi](#) artikli 3g (lennundus) ja artikli 6 lõike 2 ning [seire- ja aruandlusmääruse](#) II peatüki kohaselt peavad käitajad tegema kasvuhoonegaaside seiret vastavalt seirekavale, mis tuleb esitada pädevale asutusele heakskiitmiseks.

Üksikasjalikud juhised seirekava koostamise kohta on esitatud [seire- ja aruandlusmääruse 1. juhendi](#) (käitised) 5. peatükis ning [seire- ja aruandlusmääruse 2. juhendi](#) (lennundus) 6. peatükis. Lisaks on komisjon avaldanud elektroonilise seirekava vormid

⁸ CCS – Carbon Capture and Storage ehk süsiniku kogumine ja säilitamine

([käitised](#), [lennundus](#)) ja [andmevahetusvormingu](#), mis hõlmavad kogu [seire- ja aruandlusmääruse](#) I lisa kohaselt nõutavat teavet.

Märkus. Need vormid on tavaliselt tõlgitud ning soovi korral võite neid kohandada (nt lisada täiendavaid haldusjaotisi), et avaldada teie liikmesriigis seirekava vormi oma versioon. Kui otsustate kasutada oma eraldi IT-süsteeme, peate täitma [seire- ja aruandlusmääruse](#) artikli 75 nõudeid. Ent [seire- ja aruandlusmääruse](#) artikli 74 lõike 1 järgi peab teie riiklik vorm/IT-süsteem igal juhul vastama vähemalt komisjoni avaldatud miinimumnõuetele.

[Kuidas seirekava läbi vaadata?](#)

[ELi HKSi direktiivi](#) artikli 14 lõike 3 kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et käitajad teevad heitkoguste seiret ja annavad selle kohta aru vastavalt [seire- ja aruandlusmäärusele](#). Samas jäetakse direktiivis teile valikuvabadus selles, kuidas seda tagada.

Tavaliselt hinnatakse kõigepealt dokumente – kontrollitakse seirekava ja kõigi lisadokumentide⁹ täielikkust (kas seirekava sisaldab kogu [seire- ja aruandlusmääruse](#) I lisa kohaselt nõutavat teavet) ja nõuetele vastavust. Nõuetele vastavuse hindamisel kontrollitakse seiremeetodit, kohaldatud määramistasandeid (kas nõutavad määramistasandid on saavutatud; kui ei ole, siis kas on esitatud tõendeid tehnilise teostamatuse või põhjendamatu kulude kohta), lähtevoogude täielikkust, käitise piire jne. Komisjon on selle hõlbustamiseks avaldanud [seirekava kontrollinimekirja](#) pädevatele asutustele (keskendub paiksetele käitistele).

Lisaks võib tekkida vajadus teha tegevuskohta kontrollkäike (inspektsioone), et koguda tõendeid seirekava õigsuse kohta. Käitajate nõuetele vastavust aitavad parandada ka korralised kontrollid. Erakorraline kontroll võib osutuda vajalikuks kõrvalekallete avastamise korral, nt heitkoguse aruandes või tõendamisaruandes esitatud tõendaja märkused. Täiendavad juhised kontrollide kohta on esitatud seire- ja aruandlusmääruse 8. juhendis.

Etapp 2.2: seirekava heakskiitmine ja kauplemissüsteemi loa väljastamine¹⁰

Lisaks seirekava heakskiitmisele peate välja andma ka kauplemissüsteemi loa ([ELi HKSi direktiivi](#) artikkel 4). Pange tähele, et see kehtib ainult käitiste suhtes, sest õhusõiduki käitajad ei saa luba, vaid nt õigusliku teate seirekava heakskiitmise kohta.

Seejärel peavad käitajad avama registrikonto. Liidu register toimib nagu internetipank ning seda majutab ja haldab komisjon. Selles registreeritakse käitajatele eraldatud lubatud heitkoguse ühikud, tõendatud aastased heitkogused, ühikute ülekandmine ja tagastamine.

Käitajad peavad taotlema liidu registris käitaja arvelduskonto avamist 20 tööpäeva jooksul alates kauplemissüsteemi loa jõustumisest ([registri määruse](#) artikli 14 lõige 1).

Õhusõiduki käitajad peavad taotlema liidu registris õhusõiduki käitaja arvelduskonto avamist 20 tööpäeva jooksul alates seirekava heakskiitmisest ([registri määruse](#) artikli 15 lõige 1).

Riiklike registrihaldajate, sh kontaktisikute andmed ning lisateavet leiata [kliimameetmete peadirektoraadi registri veebisaidilt](#). Pädeva asutusena peaksite sisse seadma regulaarsed suhted kohaliku registrihaldajaga. Lisaks peaksite suutma anda käitajatele esmast teavet registriga seotud küsimustes.

20 päeva

⁹ Lisadokumentide hulka kuuluvad mõõtemääramatuse hindamine, riskihindamine ja menetlused. Pange tähele, et seirekavas esitatakse ainult menetluste kokkuvõtted. Küll aga peab käitaja teie nõudmisel esitama teile lisateavet ([seire- ja aruandlusmääruse](#) artikli 12 lõige 2).

¹⁰ Pange tähele, et mõned liikmesriigid on kasutanud [ELi HKSi direktiivi](#) artiklitega 27 ja 27a antud võimalust arvata teatud väikesed käitised ELi HKSist välja. Hea mõte on nende liikmesriikidega ühendust võtta ([etapp 1.4](#)), et vastavatest kogemustest rohkem teada saada.

Kas seirekava või luba tuleb kunagi uuesti kontrollida?

Jah, kontrolli vajadus võib tekkida seoses järgmiste sätete ja tingimustega:

- Käitajad peavad hoidma oma seirekava ajakohasena ([seire- ja aruandlusmääruse](#) artiklid 14–16). [Seire- ja aruandlusmääruse 1. juhendi](#) (käitised) jaotistes 5.6 ja 5.7 ning [seire- ja aruandlusmääruse 2. juhendi](#) (lennundus) jaotises 6.5 on selgitatud, millised on olulised ja väheolulised muudatused, millal tuleb nende tõttu seirekava muuta ja kuidas teil tuleb teha pärast seirekava muutmise teate saamist järelkontrolli.
- Ajutised kõrvalekalded heakskiidetud määramistasanditest, andmelüngad, proovivõtukava muudatused jne.
- Käitajatel võib tekkida seirekava muutmise vajadus (kohustus) ka parandusaruannete järelkontrolli raames ([seire- ja aruandlusmääruse](#) artikkel 69, vt [etapp 5](#)).
- Kohapealne kontroll võib osutada vajalikuks juhul, kui heitkoguse aruande või töendamisaruande läbivaatamisel avastatakse kõrvalekaldeid (vt [etapp 4](#) ning seire- ja aruandlusmääruse 8. juhend).

ETAPP 3: HEITKOGUSE ÜHIKUTE ERALDAMINE

Kust käitajad heitkoguse ühikuid saavad?

On kolm võimalust:

- tasuta eraldamine.
 - Kui käitised vastavad tingimustele (üldjuhul tähendab see, et nad ei tooda ainult elektrit ega tegele CO₂ kogumise ega säilitamisega), võivad nad igal aastal (28. veebruariks) saada tasuta lubatud heitkoguse ühikuid. Selleks peavad nad taotlema tasuta ühikute eraldamist (etapp 3.1) ja aru andma käitiste igaaastastest tootmistasemetest (etapp 3.2). Lisateavet leiate [kliimameetmete peadirektoraadi lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise veebisaidilt](#);
 - Õhusõiduki käitajad: pädev asutus eraldab ELi HKSiga hõlmatud käitajatele lubatud heitkoguse ühikuid tasuta, lähtudes Euroopa Komisjoni arutatud võrdlusalusest (t CO₂ t-km kohta).
- enampakkumised. Lisateavet leiate [kliimameetmete peadirektoraadi enampakkumiste veebisaidilt](#);
- turul olevad heitkoguse ühikud. Käitajad saavad sõlmida heitkoguse ühikute ostu- ja müügitehinguid ELi HKSis käitajate ja muude kauplejatega. Ühtset kauplejate või kauplemiskohtade nimekirja küll ei ole, kuid internetist on lihtne leida sellekohast abi osutavaid asutusi või konsultatsiooniettevõtjaid. Arvestage, et mõne ELi HKS-i heitkoguse ühikutega kauplemise aspekti suhtes kehtivad finantsturgude eeskirjad (nt sisetehingute tõkestamine). Täpsemat teavet leiate [kliimameetmete peadirektoraadi turujärelevalve veebisaidilt](#).

Iga 5
aasta
järel

Milliseid tegevusi pean ma planeerima seoses ühikute tasuta eraldamise küsimustega?

Etapp 3.1: NIMside (riiklike rakendusmeetmete väljatöötamine) – käitistele

Pange tähele: See etapp tuleb läbi viia iga viie aasta järel ja see tuleb lõpule viia 30. septembriks Y-2, kus Y on uue eraldamisperioodi algus (2021, 2026 jne). Palun veenduge, et teil oleks piisavalt ressursse enne seda tähtaega.

Tasuta lubatud heitkoguse ühikute eraldamise taotlemine on käitajatele vabatahtlik. Tasuta eraldamise saamiseks peavad nad esitama pädevale asutusele ühikute eraldamise määruses (*FAR*) sätestatud tähtjaks aastatel 2019, 2024 jn) nn võrdlusandmete aruande (*NIMs*). Enne pädevale asutusele esitamist peab *NIMs*id tõendama akrediteeritud tõendaja.

Selliste andmete esitamise eeltingimuseks peab käitisel olema *FAR*i kohane seiremetoodikakava (*MMP*). See täidab seirekavaga sarnast eesmärki, st on käitaja seiretegevuse käsiraamat. See on seirekavast eraldiseisev dokument. Peate *MMP* heaks kiitma, enne kui käitaja saab seda kasutada, pärast seda, kui olete veendunud, et see vastab *FAR*i nõuetele. Mõnes liikmesriigis võib selle eest vastutada mõni muu pädev asutus kui seirekava eest, mis tähendab, et peate vajaduse korral tagama pädevate asutuste vahelise kooskõlastamise.

Peate kontrollima *NIMs*e andmete täielikkuse ja õigsuse osas, nagu ka heitkoguse aruandeid. Kui leitakse vigu, peavad käitajad esitama parandatud *NIMs*i. Kui kõik kontrollid on lõppenud, koondate kõik *NIMs*id *NIMs*i tabelisse, kasutades komisjoni pakutavat *UBA* tööriista, ja esitate selle komisjonile, kasutades komisjoni elektroonilist aruandlustööriista. Pärast seda, kui komisjon on andmed heaks kiitnud, saate jätkata tasuta lubatud heitkoguse ühikute eraldamisega käitajate registrikontodele.

Juhised ja elektroonilised vormid leiab kliimamuutuste peadirektoraadi tasuta eraldamise veebisaidilt.

Etapp 3.2: käitiste ühikute koguse muutmisega seonduv

31.
märts,
aasta
N+1

Käitajad, kes saavad tasuta lubatud heitkoguse ühikuid pärast taotluse esitamist vastavalt etapile 3.1, peavad iga aasta 31. märtsiks¹¹ esitama aruande oma käitiseosade tootmistasemete kohta. Juhul kui muudatused ületavad teatud piirmäärasid, tuleb tasuta eraldamist kohandada. Lisateavet leiab kliimameetmete peadirektoraadi tasuta eraldamise veebisaidilt, eelkõige *FAR GD 7*-st. Pärast kõigi andmete kontrollimist (ja käitajatelt paranduste saamist) peate koostama „*ALC* andmed¹²“ ja esitama need komisjonile. Pärast seda, kui komisjon on andmed heaks kiitnud, saate jätkata korrigeeritud arvu tasuta lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamisega käitajate registrikontodele.

Muud eraldamisega seotud muudatused: uued tulijad peavad esitama uue tulija andmete aruande aasta Y+2 31. märtsiks, kus Y on tegevuse alustamise aasta. Käitajad, kelle käitised ühinevad või jagunevad, peavad esitama pädevale asutusele tõendatud kontrollitud andmed. Peate neid andmeid kontrollima ja esitama need komisjonile kinnitamiseks.

Etapp 3.3: ühikute tasuta eraldamine õhusõiduki käitajatele

Õhusõiduki käitajatele igal aastal eraldatavate tasuta lubatud heitkoguse ühikute kogus põhineb võrdlusalusel ja ajaloolistel t-km (tonnkilomeetrite) andmetel, mille õhusõiduki käitajad on lennunduse ELi HKS-i rakendamise alguses esitanud. Komisjon on Eurocontrol'i toel neid andmeid kohandanud, et need vastaksid ELi heitkogustega kauplemise süsteemi „vähendatud ulatusele“¹³, Šveitsi HKSiga ühendamisele ja Brexitile järgnenud muudatustele. Võib juhtuda, et komisjon palub teil neid andmeid kontrollida. Lisaks

¹¹ Mõned liikmesriigid võivad olla määranud varasema tähtja.

¹² *ALCR*: tootmistaseme muutumise määrus: komisjoni rakendusmäärus (EL) 2019/1842

¹³ Üksikasjad ELi HKS-i ulatuse kohta on esitatud *MRR-i GD 2* peatükis 3.1, sealhulgas mida tähendab „täielik ulatus“ (tegevused vastavalt ELi HKS-i direktiivi I lisale) ja „piiratud ulatus“ (ainult Euroopa Majanduspiirkonna sisesed lennud (EMP)).

sellele ei ole praegu ette nähtud täiendavat andmete kogumist õhusõiduki käitajatele tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute taseme kohandamiseks.

ETAPP 4: HEITKOGUSE ARUANNETE KONTROLLIMINE

Etapp 4.1: heitkoguse aruannete vastuvõtmine

Iga aasta 31. märtsiks esitavad kõik käitajad pädevale asutusele [seire ja aruandlusmääruse](#) nõuete ([seire- ja aruandlusmääruse](#) artikkel 68) kohase heitkoguse aruande. Need heitkoguse aruanded peavad olema tõendaja tõendatud ning neile peab olema lisatud [tõendamis- ja akrediteerimismääruse](#) artikli 27 kohane tõendamisaruanne. Komisjon on oma veebisaidil avaldanud [heitkoguse aruande vormi paiksete käitajatele ja õhusõiduki käitajatele](#) ja [andmevahetusvormingu](#). Võite esitada tõlgitud ja liikmesriigile kohandatud versioonid oma liikmesriigi veebisaidil, kui need sisaldavad vähemalt sama teavet kui komisjoni vormid.

Tähtaeg: tõendatud heitkoguste aruanne kalendriaasta N jooksul tekkinud heitkoguste kohta tuleb esitada pädevale asutusele koos tõendamisaruandega hiljemalt 31. märtsiks aastal N+1. Lisaks tuleb registris vastavasse tabelisse sisestada tõendatud heitkogused. Olenevalt liidu registri loomise ajal tehtud valikutest ja võimalikest riiklike õigusaktide sätetest peab seda tegema käitaja, tõendaja või pädev asutus.

Märkus. [Seire- ja aruandlusmääruse](#) artikli 67 kohaselt võib liikmesriik kehtestada heitkoguse aruande ja tõendamisaruande esitamiseks lühema tähtaja, aga selle lõpptähtaeg ei tohi olla varasem kui 28. veebruar. Samuti on teil soovitatav meeldetuletused piisavalt varakult välja saata.

Etapp 4.2: heitkoguse aruannete töötlemine

Kui kasutate komisjoni vormi, saate andmete terviklikkuse kontrollimiseks ja nende ühte faili koondamiseks kasutada nn *heitkoguse aruande töövahendit*.

Etapp 4.3: heitkoguse aruannete läbivaatamine

Nagu eespool [etapi 2.1](#) juures öeldud, on teil [ELi HKSi direktiivi](#) artikli 14 lõike 3 järgi kohustus tagada, et käitajad teevad heitkoguste seiret ja annavad sellest aru [seire- ja aruandlusmääruse](#) kohaselt. Seetõttu teevad pädevad asutused tavaliselt (mõne) heitkoguse aruande suhtes kontrollitoiminguid ja vaatavad neid läbi.

Edasist kontrolli on kõige parem alustada tõendamisaruandega tutvumisest. Selle hõlbustamiseks on komisjon avaldanud heitkoguse aruannete ja tõendamisaruannete kontrollimise [juhendi](#) ja [kontrollnimekirja](#). Kui pädeval asutusel ei ole piisavalt ressursse *kõigi* heitkoguse aruannete kontrollimiseks, on soovitatav kasutada kontrollitavate aruannete valimiseks riskipõhist meetodit. Komisjon on koostanud [riskiprofiili analüüsi töövahendi](#), mis aitab pädevatel asutustel seda ülesannet täita.

Etapp 4.4: konservatiivsete hinnangute andmine

[Seire- ja aruandlusmääruse](#) artiklis 70 on sätestatud tingimused, mille korral te peate käitaja heitkoguse kindlakstegemiseks kasutama konservatiivseid hinnanguid (nt kui käitaja ei esitanud tõendatud heitkoguse aruannet õigeks ajaks). Kuigi selliseid juhte esineb suhteliselt harva, on komisjon avaldanud [juhendi](#), milles kirjeldatakse vastavaid tingimusi ja nende korral tehtavat võimalikku järelkontrolli. Osaliselt on selle aluseks seire- ja aruandluse tööühma [juhend](#) andmelünkade täitmise ja mittevastavuste kohta.

30. juuni,
aasta N+1

ETAPP 5: PARANDUSARUANNETE KONTROLLIMINE

Millal esitab käitis parandusaruande?

Seire- ja aruandlusmääruse artikli 69 kohaselt peavad käitajad esitama pädevale asutusele parandusaruande kahes olukorras.

- Kui nad ei kasuta kõigi suurte ja väikeste lähtevoogude suhtes vähemalt nõutud määramistasandeid (**seire- ja aruandlusmääruse** artikli 69 lõige 2) või kui nad kasutavad varumeetodit (**seire- ja aruandlusmääruse** artikli 69 lõige 3). Sel juhul peavad nad esitama 30. juuniks parandusaruande igal aastal (C-kategooria), iga kahe aasta tagant (B-kategooria) või iga nelja aasta tagant (A-kategooria)¹⁴.
- Kui töendaja osutas töendamisaruanDES kõrvaldamata mittevastavustele või esitas parandussoovitusi (**seire- ja aruandlusmääruse** artikli 69 lõige 4), peab käitaja esitama 30. juuniks aruande igal aastal, mil töendaja selliseid märkusi tegi¹⁵.

Seire- ja aruandlusmääruse artikli 47 lõike 3 kohaselt on väikeste heitkogustega käitised vabastatud kohustusest esitada aruanne töendaja parandussoovituste kohta. Nad peavad esitama aruande üksnes juhul, kui töendaja osutab kõrvaldamata mittevastavustele. Selle kohta leiate täiendavaid juhiseid MRRi KKK jaotisest 10.11.

Komisjon on sel eesmärgil avaldanud **parandusaruande vormi** ja **andmevahetusvormingu**. Täiendavaid juhiseid leiate **seire- ja aruandlusmääruse 1. juhendi** jaotisest 5.7.

Millal esitab õhusõiduki käitaja parandusaruande?

Õhusõiduki käitajad peavad esitama parandusaruande üksnes juhul, kui töendamisaruanDES on osutatud kõrvaldamata mittevastavustele või tehtud parandussoovitusi (**seire- ja aruandlusmääruse** artikli 69 lõige 4).

Komisjon on sel eesmärgil avaldanud **parandusaruande vormi** ja **andmevahetusvormingu**. Täiendavaid juhiseid leiate **seire- ja aruandlusmääruse 2. juhendi** jaotisest 6.6.

30. juuni,
aasta
N+1

ETAPP 6: ARTIKLI 21 KOHASE ARUANDE ESITAMINE

Kuigi seda ei peeta rangelt võttes *iga-aastase nõuetele vastavuse tsükli* osaks, on kõigi liikmesriikide oluline ülesanne esitada komisjonile igal aastal **ELi HKS-i direktiivi** artikli 21 kohane aruanne. AruanDES peate esitama teavet lubatud heitkoguse ühikute eraldamise korra, registrite pidamise, järelevalve, aruandluse, töendamise ja akrediteerimise rakendusmeetmete kohaldamise ning direktiivi täitmisega seotud küsimuste ja lubatud heitkoguse ühikute võimaliku maksukohtlemise kohta.

Komisjon on artikli 21 kohase aruande koostamiseks vajalikud küsimused sätestanud asjakohases **rakendusotsuses**. Lisaks on komisjon avaldanud **selgitavad märkused**, mis sisaldavad täiendavaid juhiseid. Nii varasemad kui ka teiste liikmesriikide aruanded on leitavad Euroopa Keskkonnaameti **keskkonnateabe- ja vaatlusõrgu (EIONET) veebisaidilt**.

Tähtaeg: **ELi HKS-i direktiivi** artikli 21 kohaselt peate esitama aruande komisjonile iga aasta 30. juuniks.

¹⁴ Kui käitaja suudab töendada, et põhjendamatute kulude või tehniliselt teostatavate parandusmeetmete põhjused jäävad kehtima pikemaks ajaks, võite C-, B- ja A-kategooria käitiste perioode pikendada maksimaalselt 3, 4 või 5 aastani.

¹⁵ Kui käitaja on aga juba esitanud kinnitamiseks ajakohastatud seirekava, mis käsitleb kõiki töendaja esitatud probleeme, võib parandusaruande ära jätta.

ETAPP 7: TEABEVAHETUS RIIKLIKU AKREDITEERIMISASUTUSEGA

31. dets,
aasta N

Iga aasta 31. detsembriks peab riiklik akrediteerimisasutus esitama pädevale asutusele kavandatud akrediteerimis- ja järelevalvetegevuste tööprogrammi. See hõlmab riikliku akrediteerimisasutuse akrediteeritud töendajaid ja teie liikmesriigis töendamise tegelevaid töendajaid, kelle võib olla akrediteerinud ka mõne teise liikmesriigi akrediteerimisasutus ([töendamis- ja akrediteerimismääruse](#) artikli 71 lõige 1). Kui pädev asutus on tööprogrammi kätte saanud, peab ta esitama riiklikule akrediteerimisasutusele kogu asjakohase teabe, sealhulgas teabe kõigi asjakohaste siseriiklike õigusaktide või suuniste kohta ([töendamis- ja akrediteerimismääruse](#) artikli 70 lõige 2).

1. juuni,
aasta
N+1

Iga aasta 1. juuniks peab riiklik akrediteerimisasutus esitama teile tegevusaruandes tagasisidet eelnenud 12 kuu jooksul korraldatud tegevuste kohta ([töendamis- ja akrediteerimismääruse](#) artikli 71 lõige 3).

[Töendamis- ja akrediteerimismääruse](#) artikli 73 kohaselt peab ka pädev asutus esitama teatud teavet sellele riiklikule akrediteerimisasutusele, kus on akrediteeritud töendajad, kes teie liikmesriigis töendamist teevad. Selle hõlbustamiseks on komisjon avaldanud [teabevahetusvormi](#).

30. sept,
aasta
N+1

Selline teabevahetus võimaldab riiklikul akrediteerimisasutusel rakendada meetmeid töendaja suhtes, kelle puhul te olete avastanud probleeme (nt käitaja aruannete läbivaatamise käigus või kaebuste põhjal). Seoses sellega võib riiklik akrediteerimisasutus korraldada töendaja erakorralisi hindamisi. [Töendamis- ja akrediteerimismääruses](#) ei ole sätestatud kindlat tähtaega. Ent kõiki muid tähtaegu ja tegevusi arvesse võttes on soovitatav kasutada tähtajana 30. septembrit, va juhul, kui tegemist on teabega, mis nõuab riiklikult akrediteerimisasutuselt kiiremat reageerimist.

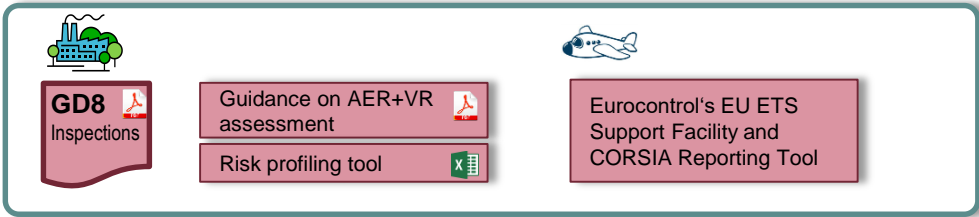
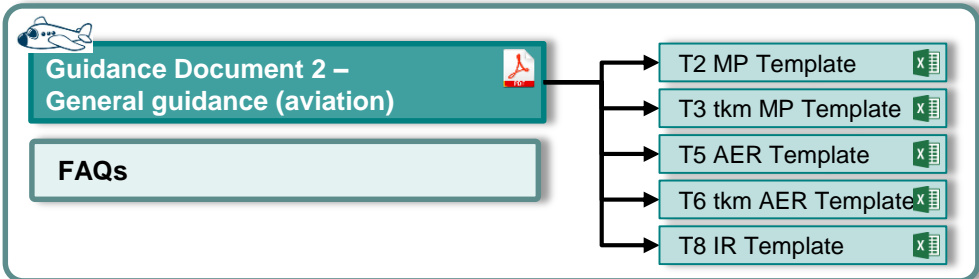
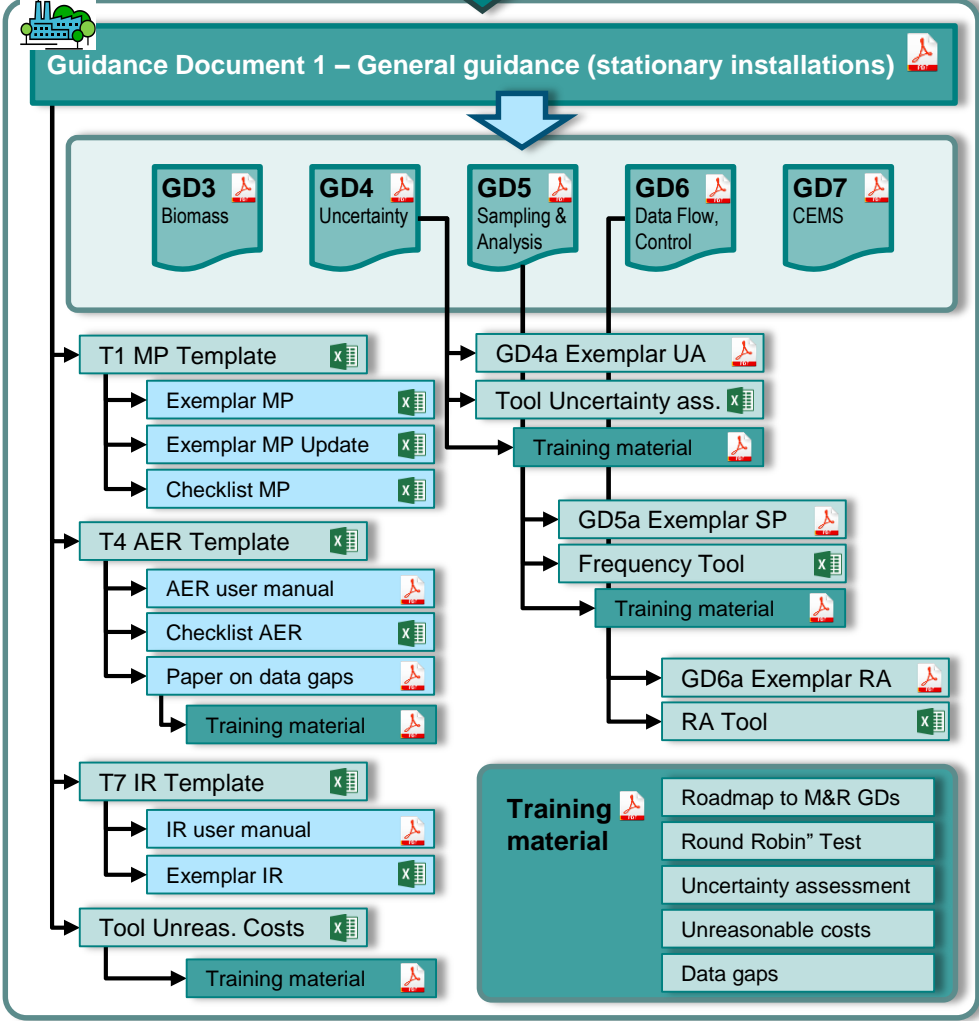

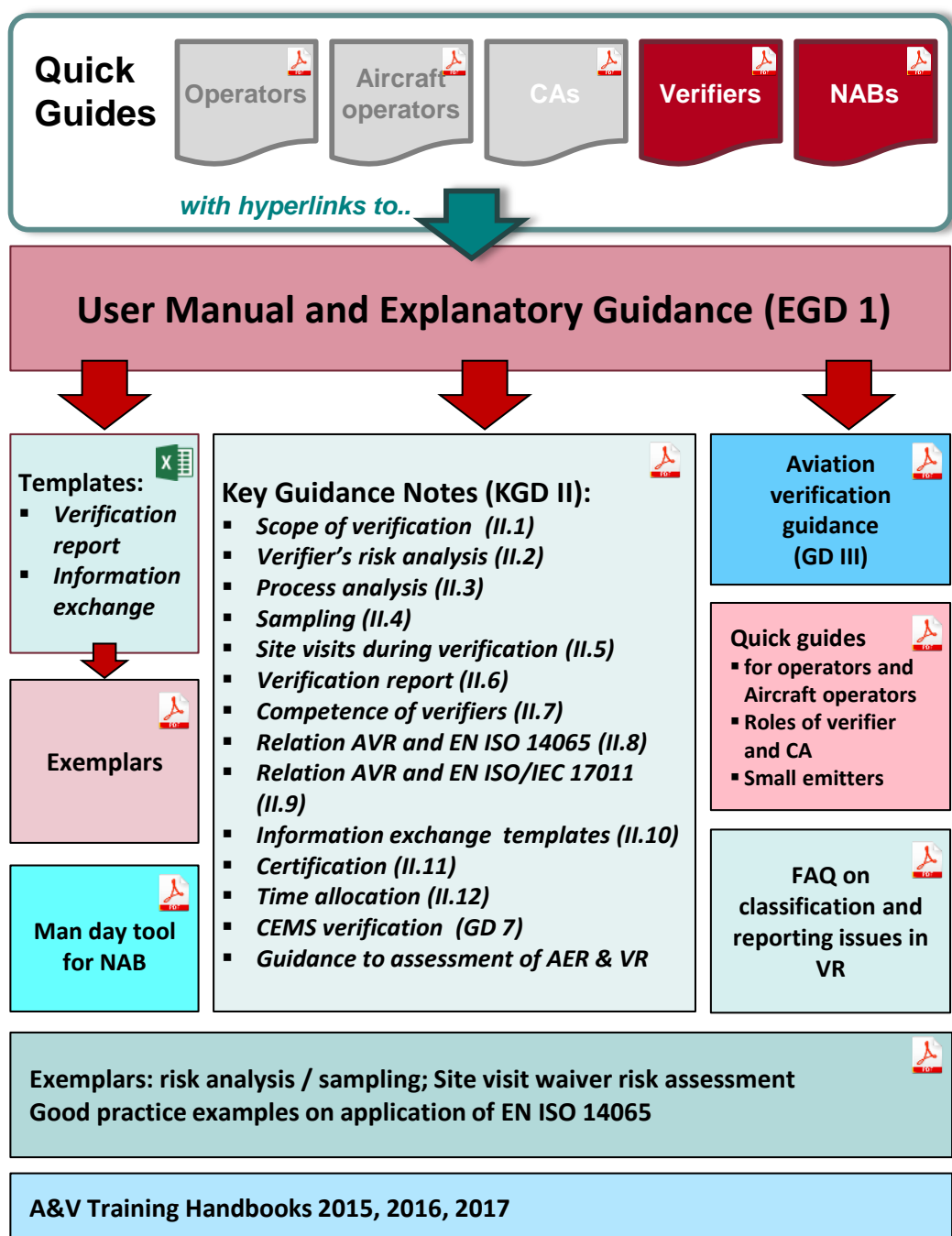
Tähtaeg: te peate esitama riiklikule akrediteerimisasutusele täidetud teabevahetusvormi. Kuigi õigusaktides ei ole selle jaoks määratud kindlat tähtaega, on soovitatav saata see iga aasta 30. detsembriks.

Täiendavat teavet selle teabevahetuse kohta võib leida [! selgitava suunise](#) 10. peatükist ja [põhisuunistest II.10](#). Kõik vormid on leitavad [kliimameetmete peadirektoraadi veebisaidilt](#).

ÜLEVAADE OLEMASOLEVAST JUHENDMATERJALIST

Allolevatel joonistel on esitatud ülevaade kõigist komisjoni [veebisaidil](#) avaldatud juhenditest seire- ja aruandlusmääruse ning töendamis- ja akrediteerimismääruse kohta, millele on viidatud selles lühijuhendis ja mis on pädevate asutuste, paiksete käitiste käitajate jaoks ja lennunduses olulised. Lisaks kujutatakse sellel dokumentidevahelisi seoseid.

LÜHENDID

ELi HKS	ELi kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem
ALCR	tootmistaseme muutumise määrus: rakendusmäärus (EL) 2019/1842
MRR	Monitoring and Reporting Regulation, rakendusmäärus (EL) 2018/2066
AVR	Accreditation and Verification Regulation, tõendamis- ja akrediteerimismäärus, raken- dusmäärus (EL) 2018/2067 .
FAR	tasuta ühikute eraldamise määrus (EL) 2019/331
EGDI	AVR Explanatory Guidance (EGD I), tõendamis- ja akrediteerimismääruse I selgitav suunis

GD III	<i>Verification Guidance for EU ETS Aviation (GD III), ELi lennundusvaldkonna töendamisjuhend (III suunis)</i>
CORSIA	<i>Carbon Offsetting and Reduction Scheme for International Aviation – ÜRO lennunduse heitkoguste turupõhine meede – rahvusvahelise lennunduse süsinikdioksiidiheite kompenseerimise ja vähendamise süsteem</i>
NAB	<i>National Accreditation Body, riiklik akrediteerimisasutus</i>
CA	<i>Competent Authority, pädev asutus</i>
GD	<i>Guidance Document, komisjoni veebisaidil avaldatud juhenddokument</i>
MP	<i>Monitoring Plan, seirekava</i>
AER	<i>Annual Emissions Report, heitkoguse aruanne</i>
IR	<i>Improvement Report, parandusaruanne</i>
RED II	<i>taastuvenergia direktiiv (uuesti sõnastatud): direktiiv (EL) 2018/2001</i>
VR	<i>Verification Report, töendamisaruanne</i>
KGN	<i>Key Guidance note, põhisuunis, mis on avaldatud komisjoni veebisaidil</i>
AOC	<i>Air Operator Certificate, lennuettevõtja sertifikaat</i>
CCS	<i>Carbon Capture and Storage, süsinikdioksiidi kogumine ja säilitamine</i>
QA/QC	<i>Quality Assurance/Quality Control, kvaliteedi tagamine/kvaliteedikontroll</i>